

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 *Titlul prezentului act normativ*

Proiect de Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului pentru reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a Legii nr.287/2009 privind Codul civil

Secțiunea a 2 a *Motivul emiterii actului normativ*

1. Descrierea situației actuale

Noul Cod civil al României (Legea nr.287/2009) împreună cu Legea sa de punere în aplicare (Legea nr.71/2011) modifică radical concepția de ansamblu a reglementării raporturilor de drept privat, eliminând diviziunea tradițională în raporturi civile și raporturi comerciale. Modificarea de concepție impune, în mod firesc, adaptarea cadrului legal care actualmente se fundamentează pe dualitatea civil-comercial.

Legea pentru punerea în aplicare a noului Cod civil, ca reglementare modificatoare cu caracter general, a fost un prim și esențial pas în procesul necesar de adaptare a legislației, acestea trebuind să îi urmeze și o serie de alte acte normative de amendare a unor norme existente.

Dată fiind amploarea reformei conceptuale, Legea nr.71/2011 pentru punerea în aplicare a noului Cod civil prevede posibilitatea adoptării oricăror acte normative (altele decât cele menționate expres în cuprinsul ei), fie noi, fie modificatoare, care ar fi necesare pentru integrarea în legislație a noii viziuni a Codului, pentru asigurarea implementării corespunzătoare a acestuia, astfel încât să nu fie afectată securitatea raporturilor juridice civile.

Cartea a V-a, „Despre obligații”, este cea mai clară expresie a noii viziuni, moniste, a Codului civil. Modificările în raport cu actuala reglementare sunt substanțiale și privesc de la izvoarele obligațiilor, până la executarea silită și garantarea acestora. În ceea ce privește acest ultim aspect, Codul propune o restructurare a sistemului garanțiilor creditorului, sistematizând regulile răspândite actualmente în Codul civil, Codul de procedură civilă și în legislația specială. În mod firesc, materia garanțiilor reale mobiliare care, în prezent, face obiectul de reglementare al Titlului VI din Legea nr.99/1999 se regăsește într-o nouă viziune în Titlul XI „Privilegii și garanții reale” al Cărții a V-a „Despre obligații” din noul Cod civil.

În noul regim juridic al garanțiilor reale mobiliare sunt identificate două tipuri de garanții reale respectiv ipoteca mobilă, care este o garanție fără deposedare, și gajul care este o garanție cu deposedare. Au fost instituite reguli

noi și în ceea ce privește constituirea, conținutul, opozabilitatea și executarea garanțiilor reale mobiliare, iar unele dintre aceste reguli pentru a putea fi respectate trebuie să se reflecte și într-un plan normativ secundar. Acesta este și cazul regulilor care privesc publicitatea garanțiilor reale mobiliare.

Cadrul general actual de reglementare a procedurilor de asigurare a publicității în această materie este Ordonanța Guvernului nr.89/2000 privind unele măsuri pentru autorizarea operatorilor și efectuarea înscrierilor în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare. Această formă de publicitate prin înscriere în Arhive Electronice de Garanții Reale Mobiliare este menținută de noul Cod civil care prevede în alineatul (2) al articolului 18 că „Publicitatea se realizează prin cartea funciară, Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, denumită în cuprinsul prezentului cod și arhivă, prin registrul comerțului, precum și prin alte forme de publicitate prevăzute de lege.” Codul extinde însă sfera operațiunilor juridice și a drepturilor supuse publicității prin înscrierea în Arhivă, care devine un mijloc de asigurare a opozabilității ipotecilor mobiliare, a operațiunilor asimilate acestora, precum și a altor drepturi prevăzute de lege (art. 2413 alin.1).

În acest context, Legea nr.71/2011 prevede că dispozițiile referitoare la organizarea și funcționarea Arhivei Electronice de Garanții Reale Mobiliare se vor modifica, în mod corespunzător, până la intrarea în vigoare a noului Cod civil, astfel încât să poată fi aplicate începând cu 1 octombrie 2011, odată cu acesta.

2. Schimbări preconizate. Urgența măsurii

a. Modificări legislative propuse

1. Prin prezentul act normativ se modifică dispozițiile referitoare la înscrierea avizelor de ipotecă în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare. Amendările au în vedere, în primul rând, o adaptare de ordin terminologic a ordonanței. Alte modificări privesc introducerea unor noi avize de ipotecă și a unor avize pentru noi operațiuni a căror publicitate se va face tot prin arhivă de la intrarea în vigoare a noului Cod civil

Astfel, intervenția legislativă propusă vizează, în principal, următoarele:

- înlocuirea sintagmei „garanție reală mobilă” cu „ipotecă mobilă”, potrivit dispozițiilor noului Cod civil;
- introducerea unor noi avize de ipotecă: avizul de executare a bunului ipotecat, avizul de preluare în contul creanței, avizul de cesiune a ipotecii, avizul de schimbare a rangului ipotecilor, avizul de menținere a ipotecii – ca urmare a reglementării lor în Codul civil;
- introducerea avizului de transformare întrucât acesta nu era reglementat ca aviz de sine stătător în OG 89/2000;
- introducerea avizului de actualizare a datelor cuprinse în avizele înscrise în arhivă anterior intrării în vigoare a noului Cod civil, datorită trecerii de la formatul actualelor formulare (care conțin câmpuri privind creditorul, debitorul și bunul în garanție) la formatul noilor formulare (care conțin câmpuri privind creditorul, debitorul, constitutorul și bunul ipotecat, specificându-se constitutorii cărora le aparține fiecare bun);
- introducerea avizelor de fiducie – aviz de fiducie inițial, aviz de acceptare

a fiduciei de către beneficiar, avizul modificator al avizului de fiducie inițial, avizul de stingere a avizului de fiducie inițial, avizul de nulitate a avizului de fiducie inițial - , ca urmare a reglementării fiduciei de Codul civil;

- reglementarea modului de accesare a bazei de date a arhivei, astfel încât să nu fie perturbată funcționarea arhivei și să nu fie îngreunată realizarea scopului pentru care aceasta a fost creată;
- reglementarea detaliată a modalității de depunere a documentației de către solicitanți în vederea autorizării ca operatori ai AEGRM;
- stabilirea taxelor aferente noilor avize de ipotecă și a avizelor de fiducie;
- stabilirea persoanelor care pot solicita înscrierea în AEGRM a noilor avize de ipotecă;
- stabilirea exactă a obligațiilor ce cad în sarcina operatorilor autorizați și agenților acestora, a căror nerespectare atrage aplicarea de sancțiuni disciplinare precum și a procedurii de atragere a răspunderii disciplinare.

2. Prin prezentul act normativ se realizează o modificare cu titlu general a legislației pentru înlocuirea sintagmei „contract/contracte comerciale” cu cea de „contract/contracte civile” și a sintagmei „contracte sau acte de comerț” cu termenul „contracte”. Având o abordare monistă de reglementare care presupune o unificare a regulilor aplicabile tuturor raporturilor de drept privat, noul Cod nu mai utilizează concepte precum „comerciant”, „comercial”, „materie comercială”, ci optează cu termenii noi de „profesionist” și „întreprindere” al căror înțeles este expres precizat în art. 3 și care nu are aceeași sferă de aplicare cu cea a noțiunilor actuale din legislația comercială. Legea pentru punerea în aplicare a noului Cod civil a adus deja importante modificări legislației în vigoare pentru reflectarea monismului prin art.6 „În cuprinsul actelor normative aplicabile la data intrării în vigoare a Codului civil, referirile la comercianți se consideră a fi făcute la persoanele fizice sau, după caz, la persoanele juridice supuse înregistrării în registrul comerțului (...)”, art. 8 „(1) Noțiunea „profesionist” prevăzută la art. 3 din Codul civil include categoriile de comerciant, întreprinzător (...). (2) În toate actele normative în vigoare, expresiile „acte de comerț”, respectiv „fapte de comerț” se înlocuiesc cu expresia „activități de producție, comerț sau prestări de servicii.” De asemenea, potrivit dispozițiilor art.213, la data intrării în vigoare a Codului civil, termenii și expresiile din legislația civilă și comercială în vigoare se înlocuiesc cu termenii și expresiile corespondente din Codul civil.

Din aceleași rațiuni, în cazul anumitor acte normative este necesară o intervenție punctuală pe care Legea nr.71/2011 a realizat-o cu privire la Codul de procedură civilă, de exemplu. O astfel de intervenție este necesară și în ceea ce privește O.U.G nr.119/2007 privind măsurile pentru combaterea întârzierii executării obligațiilor de plată rezultate din contracte comerciale, care reglementează o serie de reguli speciale aplicabile anumitor tipuri de contracte încheiate de comercianți. Întrucât noua legislație generală a obligațiilor lărgeste sfera celor cărora le sunt aplicabile reguli speciale prin prisma activității pe care

o desfășoară este necesar ca și această reglementare specială să fie aplicabilă contractelor încheiate de categoriile de persoane identificate în art. 3 din Codul civil. De asemenea, s-au operat modificări și ale O.U.G. nr.119/2006 în considerarea noii competențe a notarilor publici în ceea ce privește pronunțarea divorțului dar și ale Legii nr.71/2011 pentru stabilirea unor dispoziții tranzitorii referitoare la competența instanței de tutelă, dat fiind faptul că aceasta nu este organizată la data intrării în vigoare a noului Cod civil (art. 229 din Legea nr.71/2011 aplicându-se în mod corespunzător). În plus, s-au completat dispozițiile de aplicare a noului Cod civil pentru a clarifica instanța competentă să soluționeze cererile în materia executării ipotecilor mobiliare.

b. Justificarea urgenței

În materia ipotecilor mobiliare, îndeplinirea formalităților de publicitate este o condiție obligatorie pentru perfectarea ipotecilor. Astfel, potrivit noului Cod civil, ipoteca devine perfectă prin înscrierea sa în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare. De la această dată, ipoteca devine opozabilă celorlalți creditori ai constituitorului, celor care dobândesc ulterior drepturi asupra bunului ipotecat, precum și tuturor celorlalte persoane. Ordinea înscrierii în arhivă determină rangul ipotecilor iar o ipotecă perfectă, deci înscrisă în arhivă, este întotdeauna preferată ipotecilor imperfecte.

Având în vedere efectele deosebit de importante pe care legea le leagă de înscrierea în arhivă, neadaptarea corespunzătoare a normelor speciale în materia organizării și funcționării AEGRM va conduce la o blocare a activității de înscriere și o perturbare a securității raporturilor juridice civile. Instituții și proceduri noi prevăzute de Codul civil vor rămâne fără aplicabilitate practică în lipsa unor dispoziții explicite care să reglementeze modalitatea concretă de înscriere în arhivă a ipotecilor și a celorlalte drepturi și operațiuni juridice prevăzute de lege.

Neadoptarea prezentului act normativ în regim de urgență are importante și iminente consecințe negative, generate, în primul rând, de necorelarea actualului cadru legislativ în materia înscrierii în arhivă cu prevederile noului Cod civil. Această necorelare poate conduce la o gravă afectare a drepturilor creditorilor ipotecari și, pe cale de consecință, va genera dificultăți majore, chiar blocaje, în special în activitatea de creditare. În aceeași materie a garanțiilor reale mobiliare, pentru a da eficiență noilor dispoziții referitoare la executarea ipotecilor mobiliare este necesară clarificarea aspectelor care țin de instanța competentă în materie.

De asemenea, neharmonizarea dispozițiilor ce reglementează raporturi între anumite categorii de profesioniști cu reglementarea generală a obligațiilor generează practici prejudiciabile și lipsă de certitudine a regimului aplicabil anumitor raporturi juridice. Tocmai de aceea, este necesar ca, de la data intrării în vigoare a noului Cod civil, terminologia juridică și noile concepte cu care operează Codul să fie pe deplin absorbite de ansamblul sistemului normativ.

Există, de asemenea, soluții cuprinse în reglementarea relațiilor de familie care trebuie integrate în legislația în vigoare pentru ca soluțiile pe care le-a avut în

vedere legiuitorului în noul Cod civil să poată fi aplicate în toate situațiile. Măsura corelării tuturor dispozițiilor legale substanțiale cu noul Cod civil precum și armonizarea acestuia cu dispozițiile procedurale actualmente în vigoare, astfel încât să poată fi aplicate împreună și de la aceeași dată, răspunde unei situații extraordinare, pentru a cărei soluționare este necesară intervenția legislativă prin ordonanță de urgență.

Secțiunea a 3-a
Impactul socio-economic al prezentului act normativ

1. Impactul macroeconomic

Nu este cazul.

2. Impactul asupra mediului afaceri

Nu este cazul.

3. Impactul social

Nu este cazul.

4. Impactul asupra mediului

Nu este cazul.

Secțiunea a 4-a
Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung (5 ani)

Prezentul act normativ nu are implicații bugetare.

Secțiunea a 5-a
Efectele prezentului act normativ asupra legislației în vigoare

1. Efectele prezentului act normativ asupra legislației interne

Prezentul act normativ modifică și completează Ordonanța Guvernului nr.89/2000 privind unele măsuri pentru autorizarea operatorilor și efectuarea înscrierilor în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, Ordonanța de urgență a Guvernului nr.119/2007 privind unele măsuri pentru combaterea întârzierii plăților în contractele comerciale, Legea nr.71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr.287/2009 privind noul Cod civil.

2. Compatibilitatea prezentului act normativ cu legislația comunitară în materie. Evaluarea conformității

<p>Compatibilitatea soluțiilor legislative consacrate de noul Cod civil cu <i>aquis-ul comunitar</i> a fost verificată în etapa elaborării și avizării noului Cod civil.</p>
<p>3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente Nu este cazul.</p>
<p>4. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente Nu este cazul.</p>
<p style="text-align: center;"><i>Secțiunea a 6-a</i> <i>Consultările efectuate în vederea elaborării prezentului act normativ</i></p>
<p>1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate Nu este cazul.</p>
<p>2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul prezentului act normativ Nu este cazul.</p>
<p>3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care actul normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr.521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative Nu este cazul.</p>
<p>4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente Nu este cazul.</p>
<p>5. Informații privind avizarea de către:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi <p>Proiectul prezentului act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 1005/2011.</p>

Secțiunea a 7-a
**Activități de informare publică privind elaborarea
și implementarea prezentului act normativ**

1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării actului normativ

Nu este cazul.

2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării actului normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice
Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

Secțiunea a 8-a
Măsuri de implementare

1. Măsurile de punere în aplicare a prezentului act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente

În aplicarea dispozițiilor Noului Cod civil și a dispozițiilor actelor normative, astfel cum sunt modificate prin prezentul act normativ, vor fi adoptate norme secundare de aplicare:

- Hotărâre a Guvernului pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 802/1999 privind adoptarea Regulamentului pentru organizarea și funcționarea Arhivei Electronice de Garanții Reale Mobiliare, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordin al ministrului Justiției pentru reglementarea unor dispoziții tranzitorii privitoare la înscrierea în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare a noilor avize de ipotecă și a noilor operațiuni prevăzute de Legea nr.287/2009 privind Codul civil.

Față de cele prezentate, a fost promovată prezenta Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului pentru reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a Legii nr.287/2009 privind Codul civil.

PRIM-MINISTRU

EMIL BOC
